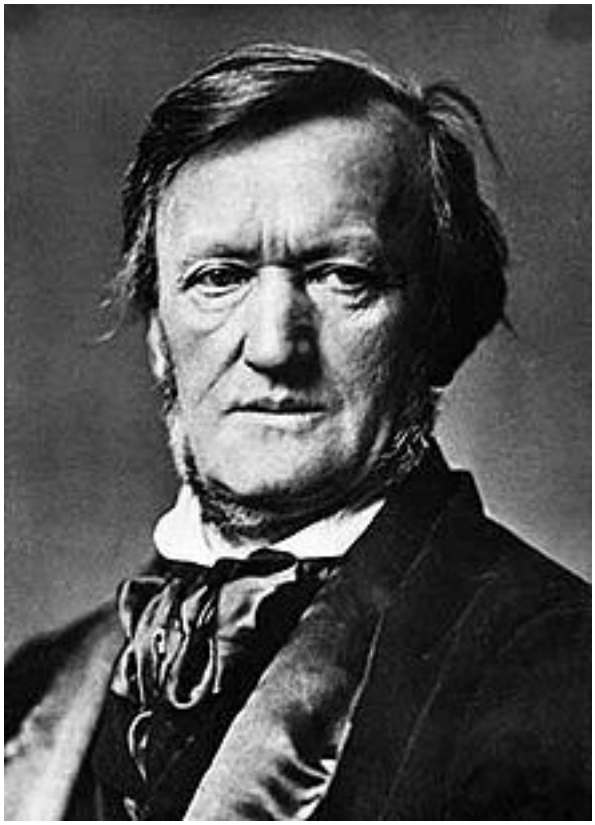

A muzsika és a zsidókérdés

Ünnepelt zongoraművészünk és zeneköltőnk, Liszt Ferenc jól megérdemelt trónjáról tekint alá a Zeneakadémia épületéről. Tisztelt és elismert művésze ő a magyarságnak, akinek megadatott a csoda, hogy életében is elismertté válhatott. Liszt az előkelőségek között dolgozhatott, meghívást kapott a legelőkelőbb társadalmi körökbe, a legválasztékosabb társaságokba. Már életében ünnepelték, tehetsége révén pedig elnyerte a kor másik nagy zeneművészének barátságát; Liszt Ferenc és Richard Wagner kölcsönösen nagy hatást gyakoroltak egymásra.
Ludwig van Beethoven, a zene másik óriása szintén Wagner személyes ismerőse volt. Az ő és Chamberlain beszámolója szerint is gyakran tett zsidóellenes kijelentéseket, de az antiszemitizmus terén Wagner sem fogta vissza magát. Ő még arra is vállalkozott, hogy a zsidóság muzsikára mért hatását is tanulmányozza, így jelent meg Judaizmus a zenében című munkája, melyben a következőket is olvashatjuk:

Nem csupán a művészet – különösen a zene – tisztelete indít arra, hogy megmagyarázzam a

nép körében a mai napig élő, zsidó természet iránti ellenszenvet. Hajlamosak vagyunk könnyedén túllépni e politikai és vallási jelenségen. A szó szoros értelmében vett politika mezején sohasem mertünk konfliktusba keveredni a zsidókkal. Sőt, megadtuk nekik a Jeruzsálemi Királyság felemelkedésének lehetőségét, később pedig már megbántuk, hogy Rothschild úr túlságosan is éles elméjű volt ahhoz, hogy önmagát a zsidók királyának kiáltsa ki, előnyben részesítve – mint jól tudott – azt, hogy »a királyok zsidaja« maradjon."

Wagner azonban tovább is ment, azt is megvizsgálta, miért képtelenek a zsidók a valódi művészet átérzésére és művelésére jó kommunikáció képességük dacára:

„A zsidók – akiknek közismerten saját istenük van – mindenekelőtt már külső megjelenésükkel zavart keltenek a mindennapjainkban. Az ilyen külső, függetlenül attól, hogy melyik európai nemzethez tartozunk, valahogy kellemetlenül idegen minden nemzetnek. Ösztönösen úgy érezzük, hogy semmi közünk nem lehet valakihez, aki így néz ki. (…) Ami még súlyosabb, sőt talán a legdöntőbb vizsgálódásunk szempontjából, az a hatás, amelyet a zsidók beszédei okoznak. Ez az az alapvető pont, ahonnan ráláthatunk a zsidók zenei befolyására. A zsidó annak a nemzetnek a nyelvét beszéli, amelynek körében generációk óta él, s mégis olyan, mintha valamilyen idegen nyelven szólna. (…) Ha egy zsidót hallgatunk beszélni, önkéntelenül is érezzük az egész emberi kifejezőkészség megsértését beszédében; e sajátságos fecsegés hideg közönye soha sem képes egy magasabb, szívből jövő szenvedély lelkesedéséig emelkedni. (…) Az elmondottak nyomán úgy vélem, hogy a zsidó tulajdonképpen képtelen a művészet szavaival kifejezni az érzéseit (…), a zene világában mért lehetőségei pedig, éppen ezért, határtalanul alacsonyak. A dal a leghevesebb szenvedélyeket ébreszti föl: a zene e szenvedély kifejezésére alkalmas nyelv."

Wagner a zsidók művészetidegenségével kapcsolatban jóval megelőzte a nemzetiszocialista Németország Führerének eszméjét, aki Wagnerhez hasonló módon hívta föl a figyelmet az entartete Kunst (elfajzott művészet) általában zsidó képviselőire vagy támogatóira. (Elég csupán az olyannyira érthetetlen és élvezhetetlen minimalista, dadaista stb. művészeti ágakra vagy a közelmúlt nagy vihart kavart „művészeti" eseményeire gondolnunk: megkínzott, megölt állatok, fajtalankodó gyermekek, nemi szervek pornográfiába hajló ábrázolása, mind-mind a hamis művészet oltárán.)

„A zsidók művészet iránti érzéketlensége sohasem engedte meg, hogy képzőművészek nőjenek ki közülük; szemüket örökké a gyakorlatiasabb dolgok kötötték el, mint a formák világának szépsége és spirituális tartalma. A zsidó veleszületett tulajdonsága, hogy képtelen kifejezni magát a művészet szintjén (…), így sohasem volt képes arra, hogy szellemet vigyen a zenébe, és befolyásolhassa a zenei közízlést."

Wagner nem nevezhető mai korunk divatjának megfelelően fasisztának vagy nácinak, hiszen 1883-as halálakor ezek a fogalmak nem is léteztek. Fröcsögő antiszemita, bigott vagy gyűlölködő sem lehet az elismert zeneszerző, hiszen ezen írásában sem olvashatunk gyűlölettől eltorzult mondatokat. Valójában Wagner csak a korában komoly problémát jelentő kérdéseket, így a zsidókérdést is vizsgálta, éppen úgy, mint a magyarok között Babits Mihály, Berzsenyi Dániel, Bethlen István, Csoóri Sándor, Illyés Gyula, Kodolányi János, Kossuth Lajos,

Kosztolányi Dezső, Kölcsey Ferenc, Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond, Szabó Lőrinc, Széchenyi István, Vörösmarty Mihály, stb. stb. A sort sokáig folytathatnánk. Ezek az elismert gondolkodók mind fennmaradt szavaikkal bírálták a zsidókat, az pedig, hogy nem kortársak mindannyian, csak bizonyítja a probléma állandósult jellegét. Sértő Kálmán Petőfi és a zsidók című versében azt állítja, hogy a zsidóság azért kedveli úgy Petőfit, mert nem zsidózott, mert akkor még nem látta át a zsidóság veszélyét. Pedig a még oly visszafogott költőóriás is megengedett magának néhány kemény megjegyzést a zsidókra nézve Széphalmon című versében, de 1847-ben ezt is írta:

„Mert ha az ember már egy hete csak zsidó kocsmában hentereg. – Emberbarátok egyike vagyok, de a zsidókat csak kikergetném a világ végére. Mert, ami ronda, az csak ronda kérem.” Petőfi Sándor: Útilevelek Kerényi Frigyeshez

Ilyen emberek mind problémát láttak az egyre növekvő hatalmú és gonosz szándékú zsidóságban, ám korukban még nem jelentett lemoshatatlan bélyeget, ha valaki őszinte szót követelt a zsidósággal kapcsolatban. Az idézetekből látszik, hogy itt (és valóban hosszú oldalakon keresztül lehetne egyre-másra újraközölni magyar és nemzetközi írók, költők szavait, mondatainak százait) egyáltalán nem faji kérdésről, hanem morálról, erkölcsiségről van szó. Ahogyan a Francia Akadémia nagyszótárának első öt kiadásában (több mint száz éven keresztül!) a „Juif”, azaz zsidó szó melletti magyarázat: „olyan ember, aki sóvárog a pénz után, uzsorakamatra ad kölcsönt vagy túlzóan magas árakon kínál”. Nem lehet véletlen, hogy Wagner a pénz és a zsidó kapcsolatáról is értekezik:

„Társadalmi evolúciónk ama fordulópontjától kezdve, mikor a pénz egyre kevésbé palástolt módon a nemesség virtuális szerepébe emelkedett, a zsidók – akinek a tényleges munka nélküli pénzcsinálás, vagyis az uzsora maradt az egyetlen foglalatosságuk – (…) nem tagadhatták meg többé az új társadalom elismerését, amelyhez semmi másra, csupán aranyra volt szükség, amit magukkal hoztak a zsebeikben. (…) Egyvalamiben biztos vagyok: az a befolyás, amit a zsidók mentális életünkre gyakorolnak, legmagasabb kultúrairányaink eltérítésében és meghamisításában jelentkezik. Noha kultúránk bukását csak az akadályozhatja meg, ha erőszakkal kiközösítjük a romboló idegen elemet, képtelen vagyok dönteni, mivel ez olyan erőket követelne meg, amelyek létezéséről nincs tudomásom. (…) Abba a helyzetbe kényszerültünk, hogy a zsidóktól való szabadulásunkért kell küzdenünk. (…) Gondolják el, hogy egyetlen módszer létezik az önöket terhelő átok leküzdésére: Ahasvérus megváltása – a megsemmisítés.”

Hm, micsoda kemény szavak a zene óriásától... Pedig még nem is ismerkedtünk meg a Wagner által mélyen tisztelt Hans Sachs mesterdalnokkal, akinek Wagner A nürnbergi mesterdalnokok című zeneművében emléket állít. Sachs több mint 6200 darabjának jelentős része a zsidókkal foglalkozik, általában pedig sarlatánoknak és gonosztevőknek nevezve őket.

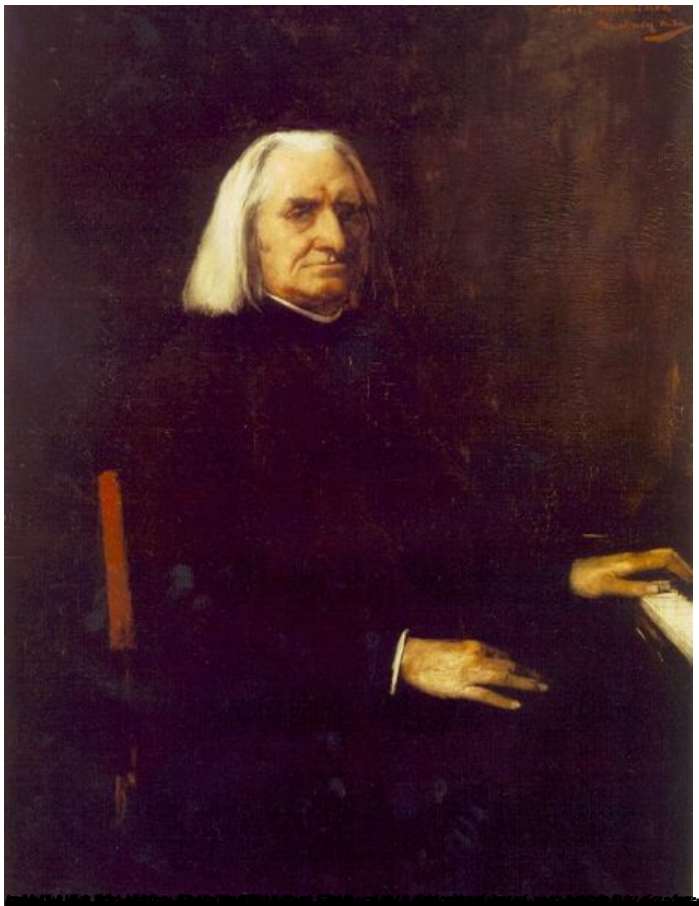

[redacted]http://www.debrecen-megmaradas.hu/content/view/1876/9/1/0/[redacted]